

הימנוהו רבנן בדרבנן –

The Rabbis believed them in regards to a Rabbinic requirement

OVERVIEW

The גמרא states the reason we believe נשים ועבדים וקטנים to claim אנן בדיקנן (even if we know for sure that house is not בדוק [from before]), is because since the חיוב is only בדיקה, the רבנן chose to believe them. This seems to indicate that if the חיוב בדיקה were מדאורייתא they would not be believed. תוספות resolves an apparent difficulty with this concept.

asks: תוספות

אף על גב דכל דבר שהוא בידם¹ מהימנינן להו לנשים ועבדים² ואפילו מדאורייתא –

Even though that concerning anything which is ‘in their hands’, we believe הימנוהו רבנן גמרא state חיוב דרבנן, which indicates that the reason we believe them is because it is only a בדיקה, when in fact בדיקה חמץ it is בידם, and here by דאורייתא if it is בידם, and here by בדיקה חמץ it is בידם to be בודק חמץ.

will now prove that נשים ועבדים are believed by דאורייתא if it is בידם: תוספות

דמעשים בכל יום שאנו מאמינים לאשה ועבד על השחיטה ועל הניקור³ –

For it is a daily occurrence that we believe an עבד אשה concerning שחיטה and ניקור.⁴ The reason we believe her is because it is בידו, she can see to it that the food she buys is בידו. ⁵ We see that even by a דאורייתא such as וניקור women are believed.

ובפרק המדיר (כתובות עב, א. ושם) גבי מאכילתו שאינו מעושר⁶ –

¹ The term בידו means that whoever is testifying had the capability to actualize his testimony. If for instance someone offers you food and you ask him if מעושר was separated from it and he says yes; he is believed since it (is) [was] בידו to separate מעושר from this produce. However if a כשר and non-כשר piece of meat were mixed up, and someone would testify which is which, this is not considered בידו, for he could not change the non כשר meat into כשר meat.

² קטנים does not mention תוספות. See footnote # 9.

³ ניקור is the requirement to remove the גיד הנשה and various other גידים of דם וחלב in an animal to render it כשר.

⁴ When a woman serves her husband meat he relies on her that it went through the proper process of שחיטה וניקור. She is not required to bring two עדים to support her contention.

⁵ See מידה, who states that even if women do not know שחיטה, nevertheless it is considered 'כיון שבידה ללמוד לשחוט או להשכיר אחרים שישחטו לה כבידה דמי' since בידו.

⁶ The משנה there mentions women who can be divorced without paying them their כתובה. Included in this list is מאכילתו שאינו מעושר. This indicates that the husband generally trusts and depends on his wife that she feeds him מעושר; otherwise if he is supposed to verify it, why should she lose her כתובה.

And in פרק המדיר concerning the case where she was feeding her husband food which was not tithed -

משמע שסומך עליה לענין חלה ומעשר –

It is indicated that the husband depends on his wife concerning חלה and מעשר that they were correctly separated and he may eat (without even asking her). It is evident from these two proofs that נשים are believed בדאורייתא (such as שחיטה ניקור חלה ומעשר) since it is בידו. The same rule should apply here by בדיקת חמץ for it is בידו. Why does the גמרא say הימנוהו?!! the גמרא should have said הימנוהו since it is בידו?

דין even if it is a נדה answers that even though generally women are believed if it is בידו even if it is a דאורייתא -

מכל מקום גבי בדיקת חמץ אף על גב דבידם –

Nevertheless concerning בדיקת חמץ, even though that it is בידם to be בודק the חמץ -

מכל מקום אי הוי מדאורייתא לא מהימנינן להו –

Nonetheless if the הבדיקה חיוב would have been מדאורייתא, the רבנן would not have believed them (regardless that it is בידם). The reason is -

משום דאיכא טירחא יתירתא וצריך דקדוק גדול –

Because there is an extra exertion in בדיקת חמץ and it requires meticulous care to be בידו properly, therefore it is not considered entirely בידו -

כדמוכח בירושלמי⁷ שמפרש מפני שנשים עצלניות הן –

As this is evident in תלמוד ירושלמי where he explains; 'it is because women are lazy'. This causes that it is not considered בידו and the (only) reason they are believed is because חיוב דרבנן; it is only a רבנן דרבנן.

It appears now that by דינים דרבנן we believe נשים עבדים וקטנים even if it is not בידם. There seems to be a difficulty with this assessment. תוספות deals with this now.

ותחומין דרבנן⁸ מהימנינן להו לאשה ועבד ולא קטן –

And concerning the prohibition of תחומין which is a דין דרבנן, we believe an אשה אשה, but we do not believe a קטן -

מדתניא בפרק כיצד מעברין (עירובין נח, ב ושם) אפילו עבד ואפילו שפחה –

For we learnt in a ברייתא in פרק כיצד מעברין that even an עבד and even a שפחה -

נאמנת לומר עד כאן תחום שבת –

Is believed to testify that until here is a תחום שבת (and one may walk up to that point).

The ברייתא does not mention קטנים -

אבל קטנים לא דגריעי טפי מדחשיב להו בשמעתין בסוף –

⁷ בפרקין פ"א ה"א. The ירושלמי states that נשים are not to be believed concerning בדיקת חמץ.

⁸ One is forbidden מדרבנן to walk more than two thousand אמות (a תחום שבת) away from his residence [or city] on שבת.

However קטנים are not believed to state 'עד כאן תחום שבת' for they are inferior to אפילו here states ברייתא, **since in our גמרא the קטנים are mentioned last.** The אנשים; in the order of decreased credibility, indicating that קטנים have the least credibility.

תחום שבת קטנים are not believed concerning שבת offers additional proof that תוספות

ובפרק שני דכתובות (דף כח, א ושם) אלו נאמנים להעיד בגודלן מה שראו בקוטנן –

And in the second פרק of כתובות the משנה states, ‘concerning **these matters adults are believed to testify what they saw as minors**; included in this list is the testimony that -

עד כאן היינו מהלכין בשבת –

‘We would walk on שבת until here’. We accept their testimony as adults what they remember from their childhood -

משמע אבל בקוטנן לא –

It is indicated that while they are minors, their testimony will **not** be accepted. The question is why תחומין is different than חמץ בדיקת. We believe קטנים for חמץ; why do we not believe them concerning תחומין?!

answers: תוספות

היינו משום דתחומין אין בידם כלל לכך אין נאמנים כמו בבדיקת חמץ:

That is because תחומין is completely not בידם, therefore the קטנים are not believed (by תחומין) as they are believed **by בדיקת חמץ** (where it is slightly בידם; for if they put their minds to it they can be בודק properly; as opposed to תחומין which is not dependent on them at all where the תחום ends).

SUMMARY

דאורייתא even by a בידם if it is נשים ועבדים⁹

are believed by a דרבנן even if it is כלל (like תחומין)

are not believed even by a דרבנן if it is כלל אין בידו.

and therefore וקטנים (אין בידו כלל but) is considered בידו בדיקת חמץ נשים ועבדים and קטנים are all believed since it is (only) a דרבנן.

THINKING IT OVER

maintains that if בדיקת חמץ were מדאורייתא then נשים would not be believed since it requires a יתירא. Seemingly ניקור also requires a יתירא and nevertheless נשים are believed. What is the difference between בדיקה and ניקור?¹⁰

⁹ Concerning קטנים בדאורייתא if it is בידם there are different opinions. See הערה 93. (See footnote # 2.)

¹⁰ See הגהות אשר"י.